

Arkæologi og opgravningsfri løsninger

NoDig Infra konference den 2. februar 2023
Ejvind Hertz

Museum Skanderborg

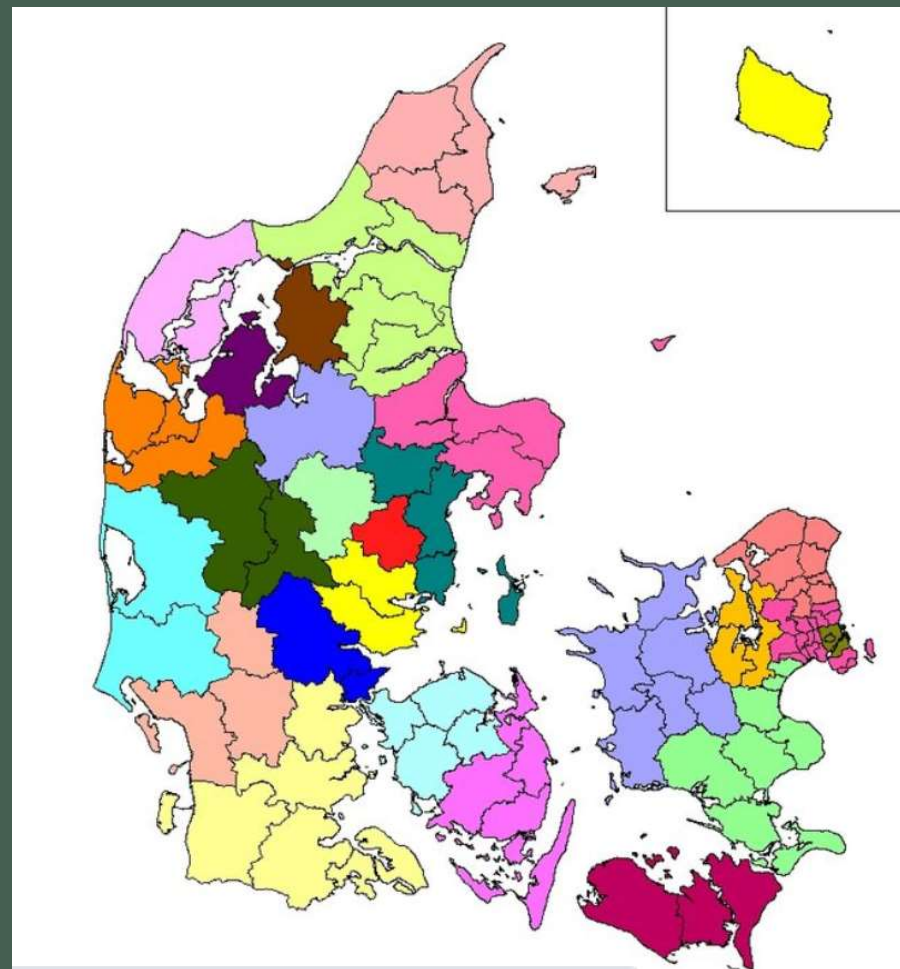
Museumsstruktur

Slots og Kulturstyrelsen
under Kulturministeriet

Fortidsmindekontoret

27 statsanerkendte museer
med arkæologisk
ansvarsområde

Heraf er Museum
Skanderborg en selvejende
institution med "licens" til
at foretage arkæologiske
udgravninger

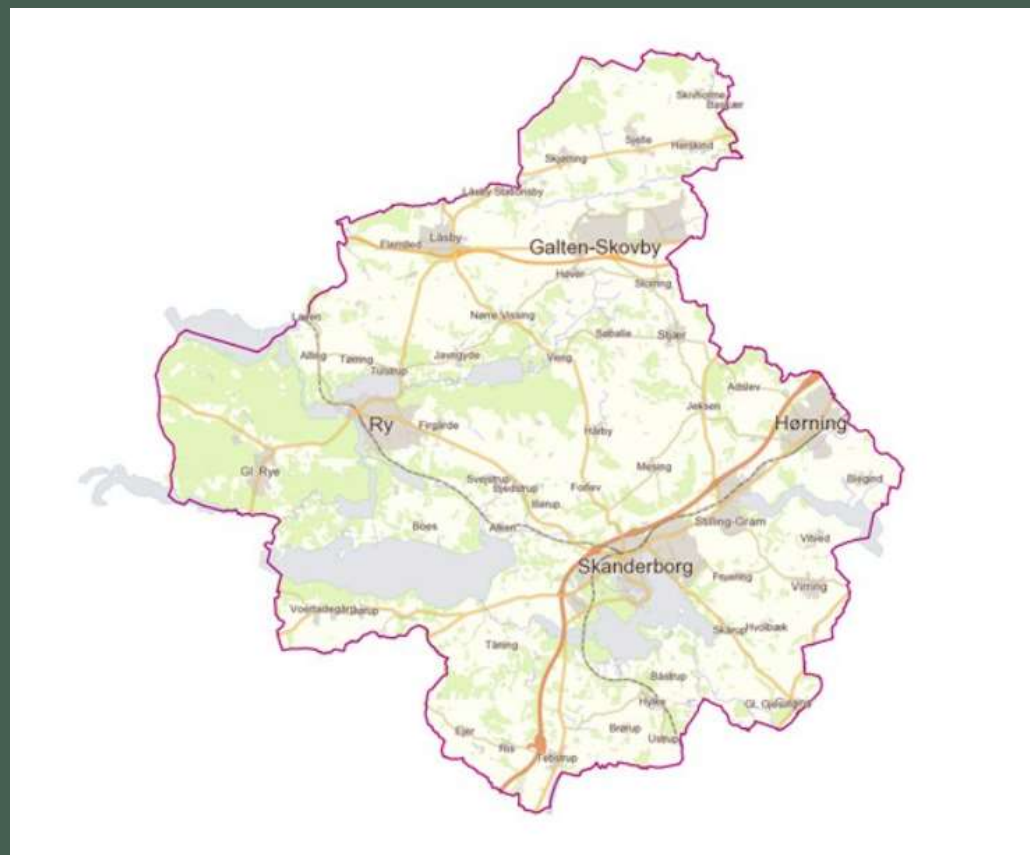

Museum Skanderborg

Museum Skanderborgs ansvarsområde er lig med Skanderborg Kommune.

Den arkæologiske afdeling har 6 fastansatte arkæologer der suppleres med løstansatte efter behov.

Den arkæologiske sagsbehandling foretages af lederen af den arkæologiske afdeling.

Museumloven

Kapitel 8

Sikring af kultur- og naturarven i forbindelse med den fysiske planlægning og forberedelse af jordarbejder m.v., herunder arkæologiske og naturhistoriske undersøgelsesopgaver i tilknytning hertil

§ 23. Kulturministeren og de statslige og statsanerkendte museer skal gennem samarbejde med plan- og fredningsmyndighederne virke for, at væsentlige bevaringsværdier sikres for eftertiden.

Museumloven – de fredede fortidsminder

Tinglyste fredninger – de fleste med 100 meter beskyttelseszone
Der kræves dispensation til at foretage gravning inden for 100 m zonen. En sådan udarbejdes af kommunen.

Under Museumslovens § 29e findes to lister med anlægstyper som er fredet ud fra visse forudsætninger.

Museumloven – de fredede fortidsminder

Bilag til museumsloven – fortidsminder, der er beskyttet efter § 29 e

Kapitel 1: Følgende fortidsmindetyper er omfattet af beskyttelsen i henhold til lovens § 29 e, hvis de er synlige i terrænet:¹⁾

- 1) Høje, røser.
- 2) Stengrave, dysser, jættestuer.
- 3) Skibssætninger.
- 4) Ubebyggede voldsteder og værfter.
- 5) Forsvarsanlæg.
- 6) Ødekirkegårde.
- 7) Ruiner.
- 8) Runesten, bautasten.
- 9) Sten med helleristninger.
- 10) Kors, milepæle, vildtbanesten og lignende.

Museumloven – de fredede fortidsminder

Kapitel 2: Følgende fortidsmindetyper er kun omfattet af beskyttelsen i henhold til lovens § 29 e, når ejeren har modtaget meddelelse om deres tilstedeværelse:¹⁾

- 1) Mølleanlæg.
- 2) Dæmninger.
- 3) Bro- og vejanlæg.
- 4) Stenvolde, stenrækker.
- 5) Bebyggede voldsteder og værfter.
- 6) Helligkilder.
- 7) Kanaler.
- 8) Anlæg ved eller i søer, åer og moser.
- 9) Bopladser.
- 10) Fortidsminder omfattet af kapitel 1, som ikke er synlige i terrænet.
- 11) Sten og træer, hvortil der er knyttet folketro, historisk overlevering eller kulturhistorisk tradition.
- 12) Krigergrave.
- 13) Mindesmærker.
- 14) Sten- og jorddiger.
- 15) Agerspor.
- 16) Fangstgruber.
- 17) Sten- og grenkast.

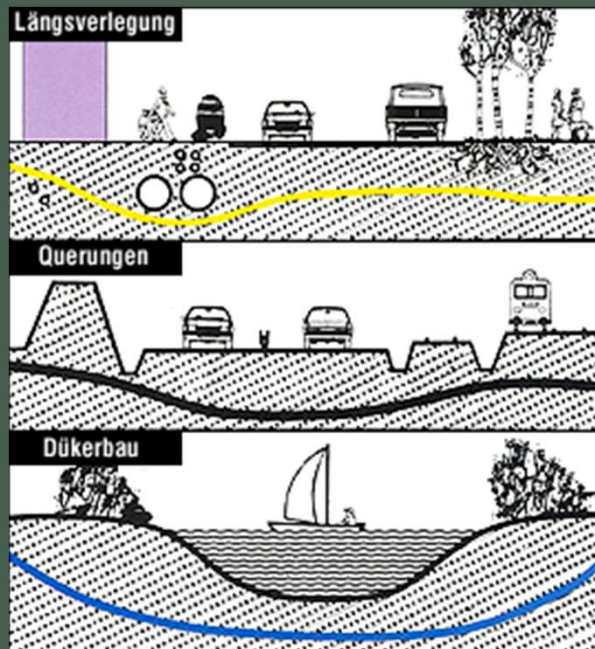
Linjære projekter i landskabet

Anlægstyper

1. Kloakledninger – transmissionsledninger
2. Drikkevandsforsyning
3. Elkabler
4. Fiberkabler
5. Fjernvarmerør
6. Naturgas

Underboringer i forhold til fortidsminder

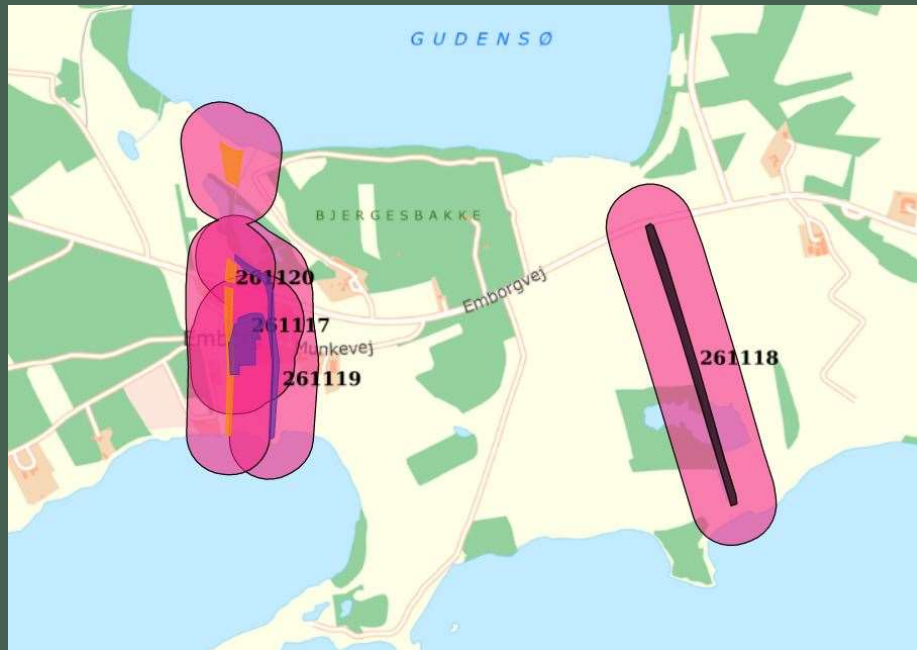

Brdr. Nørulf A/S

Hvor kan man med fordel foretage underboringer?

1. Fredede diger
2. Fredede kanaler
3. Fredede gravhøje
4. Større fredede anlæg og arealer
5. På forhånd erkendte arkæologiske bebyggelser og gravpladser- Hvad er billigst. – en arkæologisk undersøgelse eller underboring?

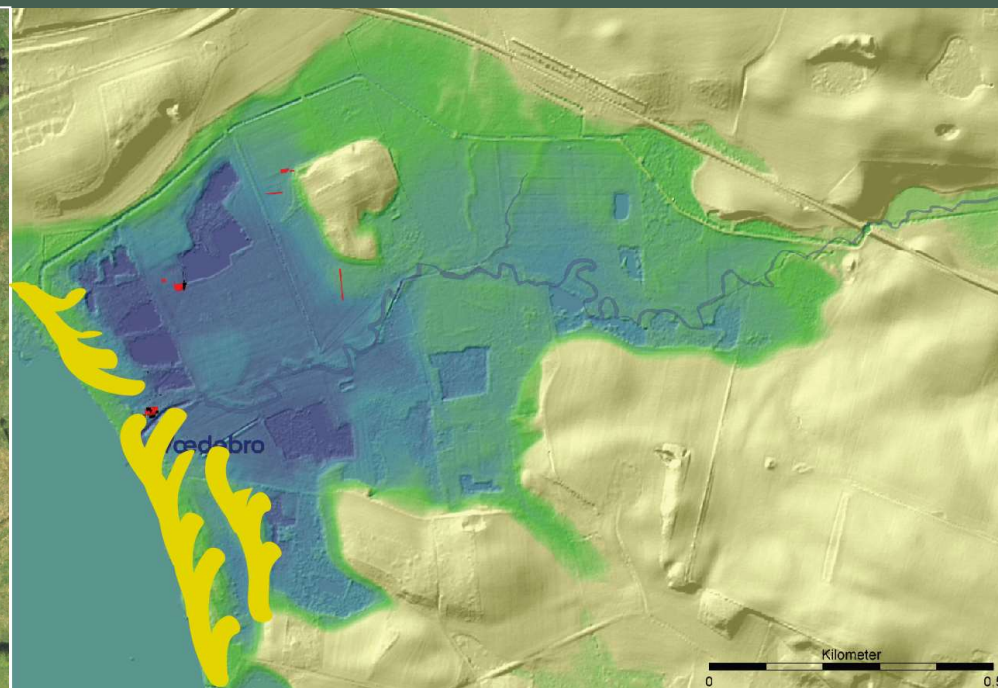
Underboringer i forhold til fortidsminder

Øm Kloster og
Munkekanalen mellem
Mossø og Gudensø

Eksempel Alken Enge 2009-10

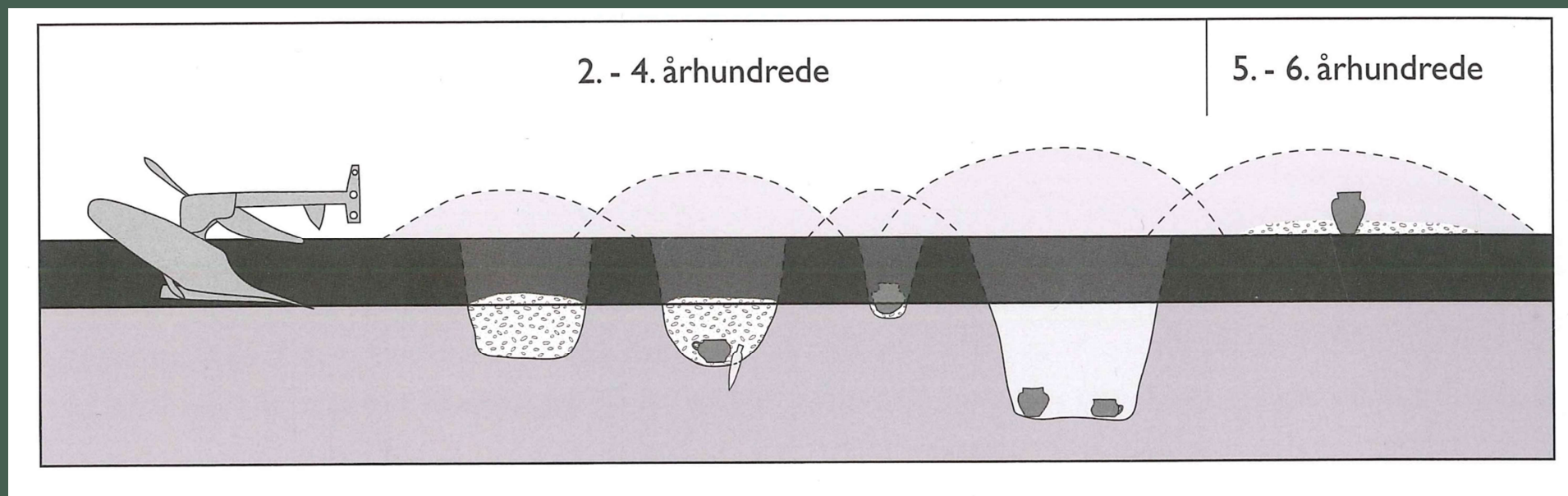
Eksempel Alken Enge m.m.

Underboring men i hvilken dybde?

1. Dybe jordfæstegave op til 2 meter.
2. Brønde fra 2 til 8 m
3. Kultur og materiale førende lag i vådbund fra overfladenært til flere meter.
4. Andre særlige anlæg

Underboring i god dybde

Underboring. Gerne i en dybde af 2 meter eller mere.

Eksempel Sølund Bro

Eksempel Sølund Bro

Eksempel Sølund Bro

Tømmerbygget bro fra 1565 og svellebygget vadested fra sen vikingetid over ca. 700 m

Eksempel Sølund Bro

Tømmerbygget bro fra 1565 og svellebygget vadested fra sen vikingetid over ca. 700 m

Eksempel Sølund Bro

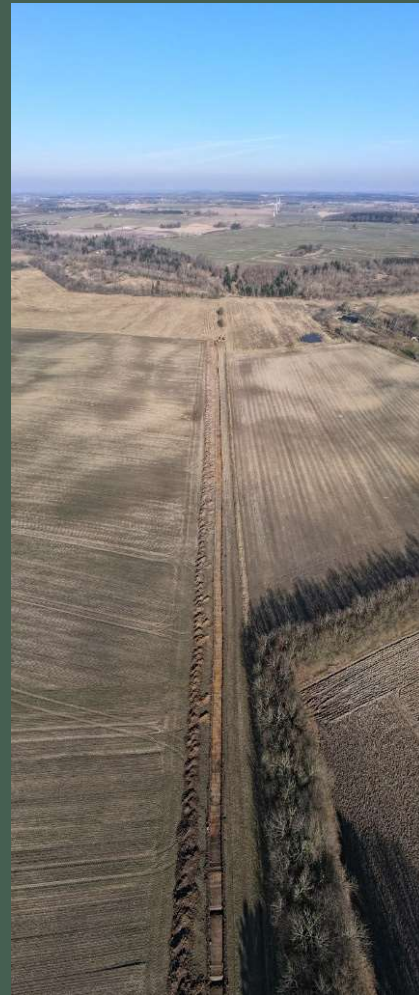

Rekonstruktion af broen

Fra: www.fortidensjelling.dk

Lednings- og kabeltraceér

Tak for opmærksomheden